

Retrat de Pere Pau Muntanya.
Joan Giralt, c. 1800 (RACBASJ)

Pere Pau Muntanya

Pere Pau Muntanya, director de l'Escola de Nobles Arts de la Junta de Comerç, va ser l'encarregat del pla d'ornamentació de la Llotja que es va dur a terme l'any 1802 en ocasió de la visita reial a Barcelona de Carles IV i Maria Lluïsa de Parma. Un dels elements principals del projecte, juntament amb el programa escultòric, va ser la decoració pictòrica de la planta noble de la Llotja, concretament del Saló del Consolat i dels despatxos actuals de la presidència, la direcció i la secretaria de la Cambra de Comerç de Barcelona.

Pere Pau Muntanya va ser l'autor de les pintures murals del Saló del Consolat i del despatx de la presidència de la Cambra, tasca en la qual van col·laborar artistes com Jacint Coromines i Josep Casas, autors també de la decoració de les altres estances. Pintar els sostres de la planta noble era un treball impossible per a un sol home, tant per l'extensió de les superfícies que s'havien de pintar com pel termini de què es disposava per executar la feina, aproximadament sis mesos.

El projecte decoratiu de Pere Pau Muntanya tenia com a propòsit lloar les virtuts comercials dels catalans i la institució que representava a la burgesia mercantil emergent; institució que, al cap i a la fi, finançava el projecte.

Obres de l'artista a la Llotja

L'Al·legoria del poder reial

L'Al·legoria de la monarquia i la fama

L'Al·legoria de la monarquia, el temps i la vida

La Junta de Comerç, protectora del port de Barcelona

Pintura

El gruix de la decoració del primer pis de la Llotja es va enllestir el mateix 1802, però a la dècada dels anys trenta del segle XIX encara es va fer l'ornamentació del Saló Lucrècia, tasca que va dur a terme Bonaventura Planella i Conxello.

Obres de l'artista a la Llotja

L'Al·legoria del poder reial

L'Al·legoria de la monarquia i la fama

L'Al·legoria de la monarquia, el temps i la vida

La Junta de Comerç, protectora del port de Barcelona

L'Al·legoria del poder reial

Al centre de la composició pictòrica del Saló del Consolat hi destaca una matrona sedent il·luminada per raigs celestials, que representa l'autoritat reial. La figura sosté amb la mà esquerra un escut amb la imatge en grisalla –pintura en diverses tonalitats de gris– de Carles III i la llegenda «Carlos III rei de España y de las Yndias», i amb la mà dreta, una clau que dóna a una figura femenina que representa la Junta de Comerç de Barcelona, com indica l'escut que subjecta.

Als peus de la Monarquia, un lleó, símbol del poder reial, subjecta les esferes dels dos móns, al·lusives al domini espanyol al Vell i al Nou Continent. A la dreta de la Monarquia, dues figures representen la prudència i la clemència, dues de les virtuts que se li suposen a un monarca.

En la part inferior de la composició, hi ha representades la Llei, la veritat i la justícia. La Llei sosté un ceptre que porta lligat un filacteri amb la llegenda «Iubet et prohibet», és a dir, 'ordena i prohibeix'; la Veritat subjecta amb les mans un gran mirall; i la Justícia porta l'espasa i la balança.

El comerç i les riqueses que proporciona és l'al·legoria representada en la part superior de l'obra. A la dreta hi ha Mercuri, el déu del comerç i dels viatgers, amb el casc alat i les ales als turmells. Mercuri sosté una gran cornucòpia farcida de flors que escampa damunt de la Monarquia. A l'esquerra, un grup d'amorets subjecten el caduceu i un altre corn de l'abundància, també ple de flors.

L'Al·legoria del poder reial és un homenatge a Carles III, el monarca que va confirmar la creació dels Tres Cossos de Comerç i la cessió de la Casa Llotja de Mar al món mercantil català. La Monarquia dóna una clau a la Reial Junta Particular de Comerç de Barcelona, representada per una figura femenina que subjecta l'escut de la institució amb la mà dreta. L'escut amb l'efígie de Carles III, acompanyat del lleó, símbol del poder reial, i la Prudència i la Clemència, dues de les virtuts que se li suposen a un monarca. La Llei, amb el filacteri i la llegenda «Iubet et prohibet»; la Veritat, amb el mirall, i la Justícia, amb l'espasa en alt i la balança. Són tres atributs directament vinculats a la monarquia. La part superior de la composició pictòrica és una al·legoria del comerç i de les riqueses que aquest proporciona. Mercuri, divinitat protectora del comerç, els viatgers i els pelegrins, sosté una gran cornucòpia farcida de flors que escampa damunt de la Monarquia. Grisalla amb l'efígie de Pere III de Catalunya i IV d'Aragó, el Cerimoniós; el monarca que va crear l'any 1348 el Consolat de Mar de Barcelona i que va atorgar privilegis a la ciutat de Barcelona per obtenir els recursos necessaris per construir la Casa Llotja de Mar (1380).

Pintura

Al voltant del plafó central hi ha una motllura en les cantonades de la qual es representen les efigies de Pere III de Catalunya i IV d'Aragó, Joan I, Martí I i Alfons IV de Catalunya i V d'Aragó, reis, tots ells, que van tenir una relació directa amb la Llotja i l'estament mercantil català.

A la meitat de les bandes laterals de la motllura hi ha sengles conjunts formats per dos amoretts, una parella subjecta l'escut de Catalunya, i l'altra, el de la creu de sant Jordi. Sota els escuts hi ha el fris decorat amb frondes i medallons amb grisalles que representen la indústria, el comerç i la justícia.

L'Al·legoria de la monarquia i la fama

Les quatre parets de l'antiga secretaria de la Junta de Comerç estan decorades amb pintures policromades amb motius arquitectònics. I en el sostre trobem l'*Al·legoria de la monarquia i la fama*, de Pere Pau Muntanya.

Emmarcada per una orla daurada, dos elements de la pintura centren l'atenció: l'escut reial coronat i la Fama, que sosté l'escut amb la col·laboració d'un amoret. La Fama, com sempre alada, té a la mà esquerra la característica trompeta amb la qual se suposa que difon la grandesa de la monarquia. Quatre amorets més completen la composició. En la part superior, un subjecta un mirall, i l'altre, la torxa d'Himeneu. En la part inferior, un amoret empunya l'espasa de la justícia i l'altre subjecta la clava -un bastó amb el cap més ample que el puny- d'Hèrcules, símbol de la força.

El sostre de la secretaria de la Cambra de Comerç, avantsala del despatx de direcció, també està decorat amb una pintura mural. L'any 1802, Jacint Coromines va ornamentar l'estança a base de policromies i grisalles. Un gran cercle presideix la composició, i la decoració es completa amb enquadraments a manera de grisalla, la major part amb motius vegetals i figuratius.

L'Al·legoria de la monarquia i la fama. La Fama, amb la característica trompeta, difon la grandesa de la monarquia, representada mitjançant l'escut reial.

Per un Compte de la Obra del Pintor que ha treballat Jacinto Coromina, Jaume y Anton Casa en la Casa Llotja a Saver: per pintar los frisos á las tres parets de la Escrivania del costat de San Sebastia y compondrer las tintas que donaren los Decoradores á las parets y techos de ellas [...].

Joan Ramis i Ramis, *Lucrecia o Roma libre*

L'Al·legoria de la monarquia, el temps i la vida

L'*Al·legoria de la monarquia, el temps i la vida* de Pere Pau Muntanya ocupa el sostre del despatx de la presidència de la Cambra de Comerç. A mig de la composició hi destaquen tres figures damunt d'un núvol. La central, una matrona sedent, il·luminada per raigs celestials, coronada i molt ben habillada, representa la monarquia. Amb la mà dreta i amb l'ajuda de dos amoretts, aixeca lleugerament el vel que cobreix una figura femenina mig nua, que representa la vida. A l'esquerra de la Monarquia, assegut als seus peus, hi trobem el Temps, un home vell i nu que subjecta una dalla amb la mà esquerra.

A la part superior de l'obra, quatre àngels sostenen corones de palma, símbol de l'alegria, i de lorer, símbol de la victòria, damunt la Monarquia. En un dels extrems, hi ha dues figures femenines no identificades que, assegudes en un núvol, conversen plàcidament. A la part inferior, a l'esquerra, hi ha la Indústria i el Comerç, que subjecta amb una mà el caduceu de Mercuri i amb l'altra, el corn de l'abundància. El Comerç i la Indústria esperonen un home d'aspecte ferotge que persegueix amb una vara tres figures mig nues i espaordides que simbolitzen la pobresa i les calamitats.

Al·legoria de la monarquia, el temps i la vida. La Monarquia aixeca lleugerament el vel que cobreix una figura femenina mig nua que representa la vida; a la seva esquerra hi ha el Temps, un home vell i nu que subjecta una dalla. El Comerç i la Indústria esperonen un home d'aspecte ferotge perquè assoti tres figures femenines mig nues i espaordides que simbolitzen la pobresa i les calamitats.

La Junta de Comerç, protectora del port de Barcelona

En l'oli de Pere Pau Muntanya La Junta de Comerç, protectora del port de Barcelona, la institució mercantil està personificada en Minerva, la divinitat protectora de les ciències i de les arts. La deessa està asseguda damunt d'un núvol, i va vestida de guerrera i armada amb la cuirassa, l'elm i l'escut de la institució.

Damunt seu, hi trobem la Fama, vestida amb un vel recollit a mitja cama, i amb dues grans ales; amb una mà sosté la trompa, i amb l'altra, una branca d'olivera. A l'altra banda, dos amoret subjecten un filacteri amb el lema de la Junta de Comerç: «Terra dabit mercēs, undaque divitias», 'La terra ens dóna els fruits, i les ones del mar, les riqueses'. En la part inferior de la composició, una figura femenina vestida de vermell representa la indústria, que sosté amb la mà dreta una bresca que sobrevolen un grup d'abelles. Al costat de la Indústria hi ha un amoret amb una cornucòpia plena a vessar de fruits. L'altra figura que centra l'atenció de la composició és Mercuri, representat amb el calçat i el casc alats, i el caduceu, la vara amb dues serps enroscades, que porta dues ales petites al capdamunt. En la part inferior esquerra del quadre hi ha Neptú, el déu dels mars i l'aigua. Damunt de Neptú sobresurten un edifici d'estil neoclàssic, que pot ser molt bé una referència a la Llotja, i el port de la ciutat, amb el far en darrer terme.

La Junta de Comerç protectora del port de Barcelona. La Junta de Comerç al centre de la composició està personificada com la deessa Minerva, vestida de guerrera, armada amb la cuirassa, l'elm i l'escut. La Fama, com sempre alada, sosté amb la mà esquerra la característica trompeta amb la qual se suposa que difon la grandesa de la Junta de Comerç i, amb la dreta, una branca d'olivera. Mercuri és el ràpid missatger dels déus i el protector del comerç, dels viatgers i dels peregrins. Els atributs de Mercuri són el calçat alat, el talar, i el casc alat, l'anomenat pètasus, que li permeten desplaçar-se ràpidament; i el caduceu, una vara amb dues serps enroscades, que sovint porta dues ales petites al capdamunt. Mercuri fa cessar qualsevol discòrdia amb el caduceu.

Bonaventura Planella

Bonaventura Planella Conxello fue pintor, escenógrafo y creador de arquitecturas efímeras. Se especializó en pintura alegórica e histórica y en la ornamentación urbana con motivo de las visitas de grandes personalidades a Barcelona.

Bonaventura Planella nació en el seno de una familia de artistas. Su padre, Gabriel Planella, trabajaba como ayudante de escenografía en el teatro de la Santa Cruz. Buenaventura fue alumno de Pere Pau Muntanya en la Escuela de Nobles Artes de la Lonja, donde estudió escenografía.

En 1802 colaboró en el diseño de una máscara real –una cabalgata con carros y comparsas mitológicos celebrada en honor de un monarca– para conmemorar la visita de Carlos IV a Barcelona. Al año siguiente, fue nombrado profesor de la Escuela de Nobles Artes. En 1815 hizo una serie de grabados para homenajear a los patriotas catalanes que se resistieron a la invasión napoleónica y que fueron ejecutados en 1808. Bonaventura Planella fue autor aún de otra máscara real en homenaje a Fernando VII con motivo de su visita a Barcelona en 1827.

Entre los años 1815 y 1840 trabajó como escenógrafo para numerosos teatros de toda Cataluña. Sus hijos, Josep y Francesc, también se convertirían en escenógrafos reconocidos.

Obres de l'artista a la Llotja

L'Al·legoria de la Junta de Comerç

L'Al·legoria de la Junta de Comerç

L'Al·legoria de la Junta de Comerç de Bonaventura Planella ocupa el sostre del Saló Lucrècia. En el centre de la composició, sobre un núvol, hi ha dues figures femenines vestides luxosament, l'una dreta i l'altra asseguda en un tron. Representen l'autoritat reial, amb un lleó, símbol del poder de la monarquia, als seus peus. Les dues dames estan envoltades d'amorets i de dos joves que els llencen flors. Sota d'elles hi ha Mercuri, acompanyat també d'amorets. És un jove formós que s'adreça a la Monarquia amb els braços estesos per indicar-li que està al seu servei.

Sota el déu, al davant d'un temple clàssic i al capdamunt d'unes escales, hi ha una matrona entronitzada, que simbolitza la Junta de Comerç, i una figura femenina coronada de flors, que és una al·legoria de la felicitat pública. Als esglaons de l'escala, hi ha dos parells d'amorets, els uns sostenen l'escut de la Junta i els altres el corn de l'abundància.

Les al·legories de les arts es representen a la part dreta inferior de la composició, sobre un núvol. D'esquerra a dreta trobem la Música, l'Escultura, l'Arquitectura i la Pintura. Entre elles hi ha també Minerva, la protectora de les ciències i de les arts. La darrera figura d'aquest grup és la Invenció, que com a font d'inspiració de les arts s'hi adreça amb el braç obert. En una posició secundària, sobresurten les al·legories de la Indústria i l'Agricultura.

Al·legoria de la Junta de Comerç de Bonaventura Planella i esborranys realitzats per l'artista (MNAC).

Pintura

La decoració del sostre del Saló Lucrècia es completa amb quatre conjunts iguals, situats a les cantonades, en què apareix un rostre que sembla ser d'un sàtir, emmarcat per dues cornucòpies i coronat pel caduceu de Mercuri. Emmarca la pintura un fris de vius colors en què hi ha representats amoretts, àligues i rocalles. Al centre de dos dels laterals del fris i entre dues figures femenines hi ha sengles escuts de la Junta de Comerç. El de la dreta està protegit per la Indústria i el Comerç; i el de l'esquerra, per la Navegació i una figura femenina l'al·legoria de la qual no es pot apreciar. Finalment, a les quatre cantonades del fris hi ha representat un griu: un animal amb el cap i les ales d'ocell rapinyaire i el cos de lleó, una figura mitològica molt corrent en els bestiars medievals.

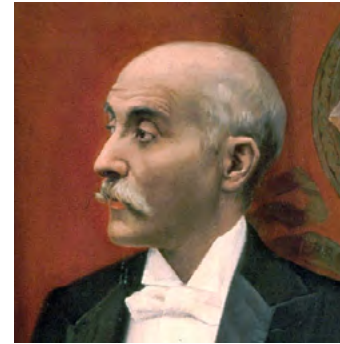
Antoni de Capmany

Alfonso XIII

Manuel Girona i Arafel
(1816-1905)

Joan Sellarès i Pla
(1845-1901)

Josep Monegal i Nogués
(1854-1931)

Pere Guerau Maristany
i Oliver (1863-1926)

Lluís Sedó i Guichard
(1873-1952)

Robert Robert i Surís
(1851-1929)

Joan Perpiñà i Pujol
(1855-1942)

Lluís Ferrer-Vidal i Soler
(1861-1936)

Joan Gubern i Fàbregas
(?-1930)

Joaquim Cabot i Rovira
(1861-1951)

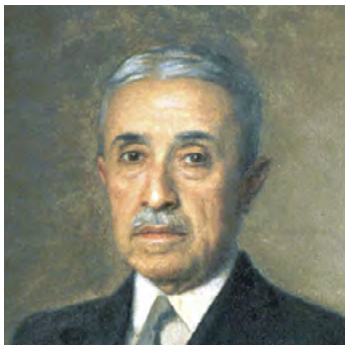
Josep de Caralt i Sala
(1862-1944)

Josep Armenteras i Vintró
(?-1934)

Andreu Oliva i Lacoma
(1885-1976)

Fèlix Escalas i Chamení
(1880-1972)

Amadeu Maristany i Oliver
(?-1954)

Antoni M. Llopis i Galofré
(1889-1957)

Ramon Par i Tusquets
(1885-1967)

Francesc de Paula Gambús
i Rusca (1884-?)

Pintura

Josep Valls i Taberner
(1890-1967)

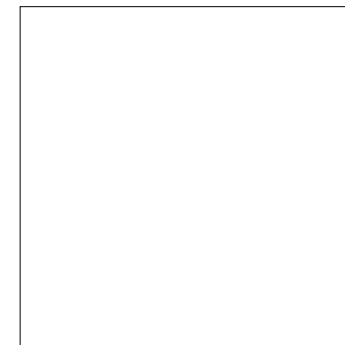
Andreu Ribera i Rovira
(1919-2002)

Josep M. Figueras i Bassols
(1928-1994)

Antoni Negre i Villavecchia
(1931)

Miquel Valls i Maseda
(1943-2019)